O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O’RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

Buxoro davlat universiteti

«TASDIQLAYMAN»
Buxoro davlat universiteti

______ **O.X. Xamidov**

«11» ____07____ 2022 yil

TEXNIKUMLARNI MUVAFFAQIYATLI TAMOMLAGAN BITIRUVCHILAR BILAN OLIY TA’LIM MUASSASALARIGA O‘QISHGA KIRISH IMTIHONINI O‘TKAZISH

DASTURI

61010400 – Turizm (faoliyat yo‘nalishlari bo‘yicha)
ta’lim yo‘nalishi uchun

Buxoro 2022

Tuzuvchilar:

H.R.Hamroyev, Turizm va mehmonxona xo'jaligi kafedrasi professori, i.f.n.

N.S.Ibragimov, Turizm va mehmonxona xo'jaligi kafedrasi mudiri i.f.f., dotsent

S.S.Ro'ziyev, Turizm va mehmonxona xo'jaligi dotsenti, i.f.n.

Taqrizchilar:

B.N.Navruz-Zoda, Servis sohasi iqtisodiyoti kafedrasi professori, i.f.d.

G.R.Xidirova, "Economic science" MChJ rahbari

ANNOTATSIYA

Texnikumlarni muvaffaqiyatli tamomlagan bitiruvchilarni oliy ta’lim muassasalarining bakalavriat ta’lim yo‘nalishlariga suhbat asosida o‘qishga qabul qilish tartibi to‘g’risidagi nizomi asosida amalga oshiriladi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «Professional ta’lim tizimini yanada takomillashtirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g’risida» 2019 yil 6 sentyabrdagi PF-5812-son Farmoni 3-bandiga muvofiq 2022/2023 o‘quv yili qabulidan boshlab texnikumlarda o‘rta maxsus ta’lim dasturlarini muvaffaqiyatli tamomlagan bitiruvchilar o‘z sohasiga mos bakalavriat ta’lim yo‘nalishlari bo‘yicha kirish imtihonlarisiz yakka tartibdagi suhbat orqali oliy ta’lim muassasalarida 2-bosqichdan o‘qishini davom ettirish huquqiga ega bo‘lishi belgilandi. ‘

Texnikumlarni muvaffaqiyatli tamomlagan bitiruvchilar bilan oliy ta’lim muassasalariga 61010400 – Turizm (faoliyat yonalishlari bo‘yicha) ta’lim yo‘nalishi uchun o‘qishga kirish imtihonida suhbat o‘tkazish

BAHOLASH MEZONLARI

Texnikumlarni muvaffaqiyatli tamomlagan bitiruvchilar bilan suhbat o‘tkazish shakli, savol bo‘ladigan bo‘lsa, savollar soni, savol bo‘yicha eng ko‘p yig‘ish mumkin bo‘lgan ball miqdori, yozma ishning hajmi, beriladigan vaqt, baholash mezonlari yoziladi.

Har bir savol bo‘yicha baholash (a'lo, yaxshi, qoniqarli, qoniqarsiz) tartibi beriladi.

	Umumiy ball	Texnikum talabasining bilim darajasi	Baho
Suhbat uchun 4 tadan savol tuziladi va har bir savolga “0” balldan “25” ballgacha baholanadi.	20-25-ball	Talaba berilgan savoldagi 4 ta savolning har birini mohiyatini tushunishi, bilishi, tasavvurga ega bo‘lishi lozim. Uni ilmiy asoslagan holda ijodiy fikrlab, mustaqil mushohada yuritib, imloviy xatosiz yoritib berishi hamda shu sovollarda berilgan ma'lumotlarni taqqoslay olishi, xulosa va qarorlar chiqargan holda, amalda qo‘llay bilishi kerak. Talaba 4 ta savolga ham shu mezon asosida javob bergan bo‘lsa, suhbatga maksimal 100 ball (4x25 ball) qo‘yiladi. Talabaning fan bo‘yicha o‘zlashtirish ko’rsatgichini nazorat qilishda quyidagi namunaviy mezonlar tavsiya etiladi (har bir savol uchun): 20-25 ball uchun talabaning bilim darajasi qo‘yidagilarga javob berishi lozim: xulosa va qaror qabul qilish: ijodiy fikrlay olish; mustaqil mushohada yurita olish; olgan bilimlarni amalda qo‘llay olish; mohiyatini tushunish; bilish, aytib berish; tasavvurga ega bo‘lish.	Umumiy ball - 100 ball 90-100-ball. A'lo, (90-100 %).
	15-20 ball	Talaba berilgan savoldagi 4 ta savol to‘g`risida bilim va tasavvurga ega bo‘lishi lozim. Savolni mohiyatini tushgungan holda mustaqil mushohada yuritib, savol	

		mazmunini yoritib berishi kerak. Berilgan ilmiy ma'lumotlarni o‘zaro taqqoshga qiynaladi, xulosalar yakuniga etmagan. Talaba 4 ta savolga ham shu mezon asosida javob bergan bo‘lsa, suhbatga 20 ball (5x4 ball) qo‘yiladi. 15-20-ball ball uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim; • mustaqil mushohada yurita olish; olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish; • mohiyatini tushunish; bilish, aytib berish; tasavvurga ega bulish.	70-89-ball. yaxshi (70-89 %). 60-69-ball. Qoniqarli, (60-69 %)
	10-15 ball	Talaba savoldagi 4 ta savolni mohiyatini tushunishi, tasavvurga ega bo‘lishi, qisman bilishi hisobga olinadi. Ilmiy ma'lumotlar qisman yozilgan, bu ma'lumotlar asosida mustaqil fikr va xulosalar yurita olmaydi. Talaba 4 ta savolga ham shu mezon asosida javob bergan bo‘lsa, suhbatga 15 ball qo‘yiladi. 10-15-ball uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim; • mohiyatini tushunish; bilish, aytib berish; tasavvurga ega bo‘lish.	Qoniqarsiz (0-59-ball)
	5-10- ball	Talaba 4-ta savolning mohiyatini qisman tushunsa, ilmiy ma'lumotlarni yozishda xatoliklarga yo‘l qo‘ysa. Mustaqil fikr va xulosalar yoritilmagan bo‘lsa, suhbatga jami 10 ball qo‘yiladi.	
	0-5 ball	Talaba 4-ta savolni mohiyatini tushunmasa, ilmiy ma'lumotlarni bayon etishda qo‘pol xatoliklarga yo‘l qo‘yilsa, ma'lumotlar asosida mustaqil fikr yurita olmasa, suhbatga jami 5 ball qo‘yiladi.	

3.01.XALQARO TURIZM FANI DASTURINING ASOSIY NAZARIY QISMI

1-mavzu. “Xalqaro turizm” faniga kirish

Xalqaro turizm” fanining predmeti, obyekti, maqsadi va vazifalari. Turizm to‘g‘risidagi tushuncha. Turizm tushunchasi bo‘yicha turlicha yondashuvlar. Turizm kategoriyalari. Ichki turizm. Xalqaro turizm. Milliy turizm. Xalqaro turizm klassifikatsiyasi (toifalanishi).

2- mavzu. Xalqaro turizmning rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillar

Geografik omillar. Tabiiy geografik omillar. Iqtisodiy geografik omillar. Iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy va demografik omillar. Sayyohlar xavfsizligi. Transport, aloqa tarmoqlari va kommunikasiyalar. Turistik infratuzilmalar. Ilmiy texnika taraqqiyoti (yangi texnologiyalar).

3-mavzu. Xalqaro turizmning rivojlanish bosqichlari

Qadimgi (antik) davr turizmi. Qadimgi sayyohlikning rivojlangan markazlari. XV asr oxiri – XVI asr o‘rtalarida Buyuk geografik kashfiyotlar. Xalqaro turizmning boshlang‘ich davri. Xalqaro turizmning rivojlanish davri. Xalqaro ommaviy turizmning yuksalish davri. Hozirgi zamon xalqaro turizmining rivojlanish dinamikasi.

4- mavzu. Xalqaro turizm statistikasi

XX asrning birinchi yarmi - turistik oqimlarni hisobga olish statistikasi boshlanish davri. Xalqaro turizm statistikasi qismlari. Turistik oqimlar statistikasi. Turistik daromadlar hamda xarajatlar statistikasi. Turistik xarajatlar tarkibi. Turizmda statistik hisoblar usullari. Turizmda maxsus tashkil qilinadigan kuzatuvlar. Statistik axborotning to‘liqligi va ishonchliligi.

5-mavzu. Xalqaro turizmda glaballashuv jarayonlari

Globallashuv tushunchasi. Globallashuvning afzalligi va tanqidiy qarashi. Globallashuv va turizm industriyasi. Globallashuv va madaniyat. Turizm sohasida globallashuvning afzalliklari va kamchiliklari. Turizm sohasida globallashuv muammolari. Globallashuvning kelajagi.

6-mavzu. Xalqaro turizmda madaniy xilma-xillik alomatlari

Madaniy xilma-xillik to‘g‘risida tushuncha. YuNESKOning madaniy xilma-xillik to‘g‘risida umumjahon deklaratsiyasi. Madaniy xilma-xillikning kelajagi. Turizm va mehmondo‘stlik industriyasida madaniy xilma-xillik muammolari.

7-mavzu. Xalqaro turizmda madaniyat masalalari

Madaniyat ta’rifi. Madaniyatning rivojlanishi. Madaniyatning regionlashuvi. Madaniyat va din. Dunyoning asosiy dinlari. Madaniyatning xillari va madaniylik darajalari. Turizm sohasida madaniyat turlari.

8-mavzu. Xalqaro turizmda xizmat ko‘rsatish madaniyati

Xizmat ko‘rsatish tushunchasi. Kutib olish xizmati. Xizmat qilishni turkumlash. Xizmat ko‘rsatishning asosiy ta’rifi. Turizmda xizmat ko‘rsatish madaniyati. Xizmat ko‘rsatishdan qoniqish.

9-mavzu. Xalqaro turizmda madaniyatning odob-axloqqa ta’siri

Madaniyatning odob-axloqqa ta’siri. Odob-axloq (etika) to‘g‘risida tushuncha. Turizmda odob-axloq. Ish jarayonidagi eng muhim bahsli masalalar etikasi. Turizm va mehmondo‘stlik sohasidagi amaliyotda uchraydigan odob-axloq mojarolari. Turizmdagi global etiket qoidalari.

10-mavzu. Xalqaro turizmda inson xulqi: uning tabiati va asosiy ta’riflovchi omillari

Inson xulqi konsepsiyasi. Inson xulqiga ta’sir etuvchi ekologik omillar. Inson xulqi nazariyalari. Inson xulqining asosiy ehtiyojlari. Inson ehtiyojlariga ta’sir etuvchi omillar. Turist xulqi tushunchasi. Turist xulqini o‘rganishning ahamiyati.

11-mavzu. Xalqaro turizmda madaniy xilma-xillikning tarqalishi

Yevropa, Osiyo, Afrika, Avstraliya, Hindiston, Lotin Amerikasi, Yaqin Sharq, Shimoliy Amerika mamlakatlarida madaniy xilma-xillikning ko‘rinishi.

12- mavzu. Xalqaro turizm bozori

Turistik talab mohiyati. Ehtiyoj va talab. Turistik talab va Ehtiyojning asosiy belgilari. Xalqaro turizmda turistik talablarning har tomonligi (kompleksligi) va koʻp xilliligi. Xalqaro turizmda turistik talabning elastikligi. Hozirgi zamon turistik talablar tendensiyasi. Turistik mahsulot tushunchasi. Turistik mahsulotlar xususiyatlari. Turistik mahsulotlar va ularni ishlab chiqarish omillari. Turistik takliflar mohiyati. Turistik mahsulotlarni taklif qilish va ishlab chiqarish xarajatlari. Turizmda takliflar xususiyati.

13- mavzu. Xalqaro turizm industriyasi

Turizm industriyasi tushunchasi. Transport tashish sektori. Turizm transporti taraqqiyotining tarixi. Transport va turizm taraqqiyotining hozirgi zamon bosqichi. Joylashtirish sektori. Turistlarni joylashtirishning jamoaviy vositalari. Mehmonxonalar. Ixtisoslashgan muassasalar. Boshqa kollektiv joylashtirish vositalari. Jahon mehmonxona bazalarining hozirgi davrdagi dinamikasi. Ovqatlanish sektori. Restoranlar. Tez xizmat koʻrsatuvchi restoranlar. Menyu *(taomnoma).* Kafeteriylar. Tamaddixonalar. Pitseriyalar. Bufetlarning asosiy moʻljallanganligi. Barlar. Sayr - tomosha sektori tushunchasi. Tematik parklar. Turoperatorlar va turagentlar.

14- mavzu. Xalqaro turizm bozorida transmilliy kompaniya (TMK) lar

Transmilliy kompaniyalar: uning mohiyati, faoliyati va shakllari. Mehmonxona xoʻjaligida TMKlar. Integratsiyalashgan mehmonxonalar zanjiri. Franshiza. Mehmonxonalar konsorsiumlari. Franchayzing. Turistik TMKning milliy iqtisodiyotga ta’siri. TMKlarning qabul qiluvchi mamlakatlar iqtisodiyotiga ta’siri. TMKlar joylashgan mamlakatlari iqtisodiyotiga ta’siri.

15- mavzu. Xalqaro turizmda aloqa va axborot vositalari

Turizmda axborot texnologiyasi turlari va ularning mohiyati. Kompyuter tizimida oʻrinlarni bronlashtirishning paydo boʻlish imkoniyatlari va evolyusiyasi. “Amadeus” tizimining hozirgi davrdagi dinamikasi. “Galileo” tizimlarining yangi imkoniyatlari. Internetda global distryubitor tizimining integratsiyasi. Turistik menejmentda Internet texnologiyalar. Turistik saytlar xususiyatlari va elementlari. Web–sayt xususiyatlari. Onlayn–bronlashtirishning asosiy xorijiy turistik saytlari. Bilimni boshqarish tizimi.

16- mavzu. Xalqaro turistik tashkilotlar

Turizm sohasida xalqaro hamkorlik. Butunjahon turistik tashkiloti (BTT) uning tashkil etilishi, tarkibi va funksiyasi. Jahondagi nodavlat, tijorat va milliy xalqaro turistik tashkilotlar.

17- mavzu. Xalqaro turizmda turistik sayohatlarni tashkil etish

Turistik safarlarni tashkil etishda turistik firmalarning oʻrni va roli. Turoperatorlar. Bozor segmentlari boʻyicha turistik firmalarning ixtisoslashuvi. Turistik agentlik

(agentlar). Turoperatorlarning xalqaro turlarni tashkil etish xususiyatlari. Turistlarni qabul qilish bo‘yicha turoperatorning asosiy funksiyasi. Turistik agentliklarning ish texnologiyasi va funksiyalari.

18- mavzu. Yevropa mintaqasi turizmi

Yevropaning dunyo xaritasida tutgan o‘rni va roli. Yevropa mintaqasining turistik resurslari. Yevropaning butunjahon turizmidagi hissasi. Yevropa mintaqasida xalqaro turizmning rivojlanish dinamikasi. Yevropaning turistik davlatlari. Fransiya turizmi. Ispaniya turizmi. Buyuk Britaniya turizmi. Germaniya turizmi. Italiya turizmi. Rossiya federasiyasi turizmi. Yevropa mintaqasining turistik mamlakatlari.

19- mavzu. Osiyo mintaqasi turizmi

Osiyo mintaqasi mamlakatlari. Mintaqaning jahon turizmida tutgan o‘rni va roli. Osiyo mamlakatlarining turistik imkoniyatlari. Mintaqada ichki va xalqaro turizmning rivojlanish hususiyatlari va dinamikasi. Yaponiya turizmi. Xitoy turizmi. Hindiston turizmi. Turkiya turizmi. Malayziya turizmi. Indoneziya turizmi. Tayland turizmi. Janubiy Koreya Respublikasi turizmi. Osiyo mintaqasining turistik mamlakatlari.

20- mavzu. Amerika mintaqasi turizmi

Amerikaning siyosiy xaritasi. Uning tarkibiy tuzilishi. Amerikaning turistik imkoniyatlari. AQSh - jahon turizmidagi etakchi davlat**.** Uning xalqaro turizmda tutgan o‘rni va hissasi. Kanada turizmi. Markaziy va Janubiy Amerika mamlakatlari turizmi.

21- mavzu. Avstraliya mintaqasi turizmi

Avstraliya mamlakatining geografik joylashuvi. Uning turistik imkoniyatlari. Turizm infratuzilma tarmoqlari. Avstraliya turizmi turlari, ularning geografiyasi. Avstraliya davolash - sog‘lomlashtirish turizmi. Avstraliya iqlimiy va dengiz bo‘yi kurortlari turizmi.

22- mavzu. Afrika mintaqasi turizmi

Afrikaning geografik o‘rni. Turistik imkoniyatlari. Mintaqada ichki va xalqaro turizmning rivojlanishiga ta’sir etuvchi asosiy to‘siqlar. Afrikada turizmning maxsus turlari va ularning geografiyasi.

23- mavzu. Yaqin Sharq mintaqasi turizmi

Dunyo siyosiy xaritasida Yaqin Sharq mintaqasi mamlakatlari. Yaqin Sharq mintaqasi mamlakatlarining turistik imkoniyatlari. Mintaqada ichki va xalqaro turizmning rivojlanishi. Yaqin Sharq mintaqasining turistik mamlakatlari va markazlari. Misr turizmi. Isroil turizmi.

24- mavzu. Ko‘ngil ochish va dam olish maqsadidagi turizm.

Ko‘ngil ochish va dam olish maqsadidagi turizm va uning xususiyatlari. Yevropa mintaqasining ko‘ngil ochish va dam olish maqsadidagi turizmi. Amerika qit’asining ko‘ngil ochish va dam olish maqsadidagi turizmi. Osiyo qit’asining ko‘ngil ochish va dam olish maqsadidagi turizmi. Afrika va Avstaliya mamlakatlari ko‘ngil ochish va dam olish maqsadidagi turizmi.

25- mavzu. Ishga aloqador turizm

Ishga aloqador turizm, uning asosiy turlari. Xalqaro yarmarkalar. Xalqaro konferensiyalar va seminarlar. Biznes forumlari, safarlari va uning geografiyasi. Kongres va ko‘rgazmalar turizmi, uning turlari va geografiyasi. Insentiv turizmi to‘g‘risida tushuncha va uning geografiyasi.

26- mavzu. Diniy turizm

Diniy turizm tarixi. Diniy turizm turlari. Xristian dini turizmi markazlari. Buddizm dini turizmi markazi. Musulmonlar dini turizmi markazi. Saudiya Arabistoni Musulmonlar dini markazi (Makka va Madina shaharlari).

27- mavzu. Davolash sog‘lomlashtirish turizmi

Davolash – sog‘lomlashtirish turizmi. Kurortlar va sanatoriyalar asosiy tiplari (bolneologik, iqlimiy va balchiqli davolash kurortlari). Davolash-sog‘lomlashtirish turizmining asosiy markazlari. Yevropa davolash-sog‘lomlashtirish turizmi. Amerika davolash - sog‘lomlashtirish turizmi markazlari. Okeaniya, Afrika va Yaqin Sharq mamlakatlari davolash va sog‘lomlashtirish turizmi.

28- mavzu. Ekologik turizm

Ekologik turizm to‘g‘risida tushuncha. Ekologik turizmning kelib chiqish shart-sharoitlari. Ekologik turizmning rivojlanish xususiyatlari. Ekoturizmning xalqaro model (namuna)lari. Milliy bog‘lar. Alohida qo‘riqlanadigan maxsus hududlar. Qo‘riqxonalar. Davlat buyurtma tashkilotlari. Ekologik monitoring (kuzatuv) ning global (umumbashariy, regional, mintaqaviy) va lokal (mahalliy) turlari. Hozirgi zamon ekologik turizmining tamoyillari va turlari.

29- mavzu. Qishloq turizmi

Qishloq turizmining paydo bo‘lishi tarixi. G‘arbiy Yevropa mamlakatlarida qishloq turizmini tashkil qilishning milliy modellari: Britaniya modeli. Fransiya modeli. Germaniya modeli. Yevropa mamlakatlarida qishloq turizmi geografiyasi. Qishloq turizmini rivojlantirish dasturi va strategiyasi.

30- mavzu. Sport turizmi

Sport turizmi turlari va ularning geografiyasi. Tog‘-chang‘isi sport turizmi, uning paydo bo‘lishi tarixi. Yevropa – tog‘-chang‘isi sporti rayoni. Shimoliy Amerika – tog‘-chang‘isi sporti rayoni. Osiyo – Tinch okeani mintaqasi tog‘- chang‘isi sporti markazlari. Rossiya Federasiyasi tog‘-chang‘isi sporti turizmi geografiyasi. Tog‘-chang‘i sporti kurortlarini tashkil etish va rivojlantirish masalalari. Golf turizmi va uning gpaydo bo‘lishi tarixi. Golf turizmi geografiyasi. Yevropa golf turizmi. Osiyo golf turizmi. Dayv turizmi. Uning paydo bo‘lish tarixi. Dunyoda dayving turizmi geografiyasi. Ekstremal turizm. Uning turlari. Skeytbording. Snoubording. Skayserfing. Tog‘da velosipeda yurish. Paraplanerizm (paraglayding). Speleoturizm (g‘orturizmi).

31- mavzu. Xalqaro turizmning maxsus turlari

Xalqaro turizmning maxsus turlari (ilmiy turizm, biznes turizmi, etnik turizmi, yoshlar turizmi, gostronomik turizm, kosmik turizmi va boshq.)

FOYDALANILADIGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Yvette Reisinger. International tourism cultures and behavior. Elsevier 2009, 450 b.
2. Bob Brotherton. The International Hospitality Industry. Oxford, First published 2003, 251 b
3. Александрова А.Ю. «Международный туризм» Учебник. М: «КНОРУС» 2010 г. 464 б.
4. Mamatqulov M.X. Bektemirov A.B., Tuxliev I.S. "Xalqaro turizm" Darslik. Toshkent., 2009 y. 191 b.
5. Mamatqulov X.M. «Turizm infratuzilmasi» O'quv qo'llanma. –T.: «O'zbekiston faylafuslar jamiyati» nashriyoti, 2011. 335 b.
6. Tuxliyev I.S., Hayitboyev R., Safarov B.Sh., Tursunova G.R. Turizm asoslari. Darslik. O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta Maxsus Ta'lim Vazirligi.- Toshkent: Fan va texnologiya, 2014, -362b.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risida" gi Qonuni. T.: 2019 y.
2. «O'zbekiston Respublikasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida» O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni. 2016 yil 2 dekabr,PF-4861-son.
3. «O'zbekiston Respublikasi turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi faoliyatini tashkil etish to'g'risida» O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. 2016 yil 2 dekabr, PQ-2666-son.
4. «Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak». O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning mamlakatimizni 2016-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017-yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagima'ruzasi. 15.01.2017.
5. Вавилова Е.В. Основы международного туризма. Учебное пособие. М., ГАРДАРИКИ, 2005.
6. Vellas F. Becherel L. International Tourism. An Yeconomic Perspective. Macmmillan Ptess Ltd, 1995.
7. International Tourism: A.Global Perspective. Madrid: WTO, 1999.
8. Compendium of Tourist Statistics. Madrid: WTO, 2000.
9. Lilly Martine Kunkef. International Tourism Policy and the Role of Governmens in Tourism in the Context of Sustainability. GRIN Verlag Germane, 2013.
10. Организатсия туризма. Под.ред. А.П. Дуровича. Учеб. пособ. Минск. «Новое знание», 2006.

11. Экономика и организация туризма: международный туризм. Под.ред. И.А. Рябова, Ю.А. Забаева, Е.А. Драчевой. Учебное пособие. Издание второе. М.: КНОРУС, 2006.
12. Toshmurodov T. Xalqaro turizm. Darslik.Toshkent. Turon- iqbol, 2007.320 b.
13. Komilova F.K., Xalqaro turizm bozori. O‘quv qo‘llanma T.,TDIU- 2006. 191 b.
14. MamatqulovX.M. Xizmat ko‘rsatish sohasiga oid atamalar va iboralar izohli lug‘ati.Toshkent., 2010 y.. 397bet.
15. Сенин В.С. Организация международного туризма. Учебник, Москва 2004., 397 стр.
17. Щербакова С.А. Международный туризм: экономика и география. Учебное пособие. М.: 2007, 144 стр.

3.02 TUROPEREYTING FANI DASTURINING ASOSIY NAZARIY QISMI

1-Mavzu. “Turopereyting” fanining maqsadi va vazifalari

Turoperatorlik tushunchasi va uning turlari. Turoperator-turizm bozorining subнekti sifatida. “Turopereyting” fanining funksiyalari.

2-Mavzu. Turizm bozori va xizmatlari tushunchasi va vazifalari

Turizm bozorining funksiyalari va tarkibi. Turizm bozoriga ta’sir qiluvchi asosiy omillar.

3-Mavzu. Turopereytingda xizmat ko‘rsatishni tashkil qilish

Turxizmatlarni loyihalash. Xizmat ko‘rsatish strategiyasi va menejmenti. Xizmat ko‘rsatish animatsiyasi. Xizmat ko‘rsatish sifati va uni boshqarish yo‘llari.

4-Mavzu: Turistik marshrutlar ishlab chiqishni rivojlantirishning nazariy asoslari

Turistik marshrutlar turizmni rivojlantirishning asoslaridan hisoblanishi. Turizm marshrutlarini ishlab chiqishning turizm iqtisodiyotidagi o‘rni. Turizm marshrutlarini ishlab chiqishning mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy hayotidagi ahamiyati.

5-mavzu: Turistik marshrutlarni ishlab chiqishni usullari va tamoyillari.

Marshrutlar, yo‘llar, so‘qmoqlar va turizm marshruti haqida tushuncha. Turistik marshrutning kelib chiqishi va uning turlari. Turistik marshrutlarda xizmat ko‘rsatish.

6-mavzu: Turistik marshrutlar tasnifi va marshrutda xizmatlar ko‘rsatishni tashkil qilish

Turistik marshrutlarning mavzular bo‘yicha tasniflanishi. Marshrutning harakatlanish vositalari bo‘yicha tasniflanishi. Marshrutlardagi joylashtirish va ovqatlantirish xizmatlari. Marshrutlardagi transport xizmatlarini tashkil etish

7-mavzu: Xalqaro marshrutlar bo‘yicha butunjahon turizm tashkilotining tavsiyanomalari

Jahonda qishloq turizmining shakllanish jarayoni. Qishloq turizmini rivojlantirishning xalqaro modellari va uni O‘zbekiston sharoitida qo‘llash. Jailoo turizmining vujudga kelishida turli mamlakatlarning tajribalari. Qishloq turizmini rivojlantirishda Yevropa davlatlarining dasturlari.

8-mavzu: Turopereytingda turistlar xavfsizligini ta’minlash masalalari

Turistlar xavfsizligini va ularni himoya qilishni qonun yo‘li bilan ta’minlash. Turizmda xavfsizlikning xalqaro-huquqiy jihatlari. Xavfsizlik sohasidagi ayrim turistik tushunchalarni standartlashtirish. O‘zbekiston Respublikasining turizm xavfsizligi sohasidagi qonun hujjatlari. O‘zbekistonda turistlarning hayoti xavfsizligini ta’minlashning huquqiy me’yorlari. Turistik faoliyatdagi xavf-xatarlar va ularni bartaraf qilishning chora-tadbirlari.

9-mavzu: Turizm bozorining marketing tadqiqotlari

Turizmda marketing va marketing tadqiqotlari tushunchasi. Turistik marshrutni tanlashdagi marketing tadqiqoti. Turistik marshrutni ishlab chiqish tamoyillari bo‘yicha marketing tadqiqotlarini o‘tkazish.

10-mavzu: Turizm bozorini segmentlash

Segmentlashga yondashuv va uning asosiy maqsadi. Maqsadli bozorlar. Segmentlarning mezonlari, geografik, ijtimoiy-demografik, psixografik mezonlari. Maqsadli bozorlarni aniqlash yo‘llari. Bozorni qamrab olish strategiyasi

11-mavzu: Turistik mahsulotning hayotiy davri

Turistik mahsulotni taqsimlash samaradorligi. Turmahsulotni hisoblash jarayoni. Sotish bo‘yicha hamkorlarni tanlash.

12-mavzu: Turopereytingda narx yaratish siyosati

Korxona narx siyosati va uning yo‘nalishlari. Narxni shakllantirish konsepsiyasi. Narx mexanizmi va narxni shakllantirish tartib darajasi.

13. Mavzu. Turistik mahsulotlarni sotishni tashkil etish

Turistik xizmatlarni sotish kanallarini shakllantirish.Turistik mahsulotni sotishning asosiy shakllari tavsifnomasi.

14-mavzu: Turizmda raqobat strategiyasini ishlab chiqish

Korxona raqobatbardoshligiga ta’sir etuvchi omillar. Raqobatbardoshlikni baholash siyosati. Maykl Porterning raqobatlashuv kuchlari. Porterning asosiy raqobatlashuv strategiyalari. Richi va Krauchning destinatsiya raqobatbardoshligi konsepual modeli

15 -Mavzu. Turopereytingda reklama faoliyatini tashkil etish

Turizmni rivojlantirishda reklamaning ahamiyati va turlari. Reklamada marshrutning yo‘nalishi bo‘yicha joylashgan diqqatga sazovor turistik obyektlarni tasvirlash. Reklamada marshrut davomida ko‘rsatiladigan xizmatlarni tasvirlash.

16. Mavzu. Xizmat etkazib beruvchilar bilan hamkorlik va shartnomalar tuzish
Chartnoma rejasi. Xizmatlar etkazib beruvchilar bilan hamkorlik va shartnomalar tuzish. Mehmonxona xo‘jaligi va ovqatlantirish tashkilotlar bilan shartnoma tuzish. Avtotransport korxonalari va aviakompaniya bilan shartnoma. Temiryo‘l va ekskursiya xizmati ko‘rsatuvchi firmalar bilan shartnoma tuzish.

FOYDALANILADIGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Илина Е.Н. Туроперейтинг: организация деятелности. Учебное пособие. 2008-240с
2. Жохова В.В. Римская Т.Г. ТУРОПЕРЕЙТИНГ. Учебное пособие. 2014-128с.
3. Tuxliyev I.S., Hayitboyev R., Safarov B.Sh., Tursunova G.R. Turizm. Darslik, Toshkent, 2014. - 389 b.
4. Tuxliev I.S., Ibadullaev N.E. Turizm operatorlik xizmatini tashkillash-tirishning asoslari. Ukuv kullanma.-S.: SamISI, 2011. - 2566.
5. Tuxliev I.S., Kudratov G.D., Pardaev M.Q. Turizmni rejalashtirish. Darslik. — T.: “Iqtisod-moliya” nashriyoti. 2010.-263

Qo‘shimcha adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasining “Turizm to‘g’risida”gi qonuni. Toshkent. 2019 yil 18 iyul.
2. Sh.M.Mirziyoevning 2017 yil 19 maydagi “2017-2019 yillarda Buxoro viloyai va Buxoro shahri turizm salohiyatini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g’risida”gi qarori. Toshkent. 2017 yil.
3. “2012-2016 yillarda O‘zbekiston Respublikasida xizmat ko‘rsatish sohasini rivojlantirish dasturi to‘g’risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2012 yil 10 may PK,-1754-son qarori.
4. Дурович А.П., Бондаренко Г.А., Сергеева Т.М. и др. Организатсия туризма. Учебное пособие. 2-э изд. испр. - Мн.: Новое знание, 2005,- 640 стр.
5. Кварталнов В.А. Туризм. Учебник.-М., Финансы и статиститка 2004,- 320стр.
6. Mamatkulov X.M. Turizm infratuzilmasi. Ukuv kullanma. —T.: «Uzbekiston faylafuslar jamiyati» nashriyoti, 2011.-2736.
7. Tuxliev I.S., Bektemirov A.B., Usmanova Z.I. Turizmda strategik marketing. O‘quv ko‘llanma.-S.: SamISI, 2010. -1446.
8. Xayitboev R., Amriddinova R.S. «Turizmning mahsus turlari». Samarqand 2008. 44 b.
9. «O‘zbekiston Respublikasida turizm sohasini tiklash va rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlarni yaratish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi 433-son Vazirlar Mahkamasi qarori. 10.07.2020y.
10. “O‘zbekiston Respublikasida ichki va ziyorat turizmini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni. 09.02.2021 y.

61010400 –TURIZM (FAOLIYAT TURLARI BO‘YICHA) YO‘NALISHI BITIRUVCHILARI UCHUN IXTISOSLIK FANLARIDAN SINOVI SAVOLLARI

3.01 XALQARO TURIZM FANI BO‘YICHA:

1. Xalqaro turizm klassifikatsiyasi qanday belgilarga qarab keltiriladi?
2. Xalqaro turizmning eng ommaviy turlarini ayting. Qisqacha taqqoslama xarakteristika bering.
3. Xalqaro turizmning asosiy belgilari nimalardan iborat?
4. Xalqaro turizmga tegishli ma`lumotlar qanday olinadi?
5. Jahon bo‘yicha xalqaro turizm rivojlanishidagi xususiyatlar nimalardan iborat?
6. Xalqaro turizmning ahamiyati nimadan iborat?
7. Turizmning iqtisodiyot rivojlanishiga ta`siri qanday?
8. Xalqaro turizm qachon zamonaviy ilmiy asoslangan holda amalga oshirilgan?
9. Tomas Kuk xalqaro turizmga qanday yangiliklarni olib kirdi?
10. Qit`alararo turistik harakatlar dinamikasini tushuntirib bering?
11. Iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy va demografik omillarga ta`rif bering.
12. Sayyohlar xavfsizligi deganda nimani tushunasiz?
13. Transportning xorijiy turizmni rivojlantirishdagi ahamiyati nimadan iborat?
14. Aloqa tarmoqlarining xorijiy turizmni rivojlantirishdagi ahamiyati nimadan iborat?
15. Kommunikatsiyalarning xorijiy turizmni rivojlantirishdagi ahamiyati nimadan iborat?
16. Turistik infratuzilmalalarning xorijiy turizmni rivojlantirishdagi ahamiyati nimadan iborat?
17. Ilmiy texnika taraqqiyoti va xorijiy turizmning o‘zaro bog‘liqligi.
18. Turizmni rivojlantirishda tabiiy geografik omillarning xilma - xilligini aytib bering.
19. Xalqaro turizmni rivojlantirishda mamlakat va hududning egallagan geografik o‘rnini ta`riflang.
20. Xalqaro turizmni rivojlantirishda mamlakat va o‘lkaning er usti tuzilishi relyefiga bog‘liqligi to‘g‘risida ma’lumot bering.
21. Turizmning tabiiy iqlim sharoitga bog‘liqligi to‘g‘ristda nimalarni bilasiz.
22. Turizmni rivojlantirishda dunyo okeani, dengizlar, daryolar va ko‘llarning roli haqida ta`rif bering.
23. Xalqaro turizmni rivojlantirishda o‘rmon boyliklari, egzotik hayvonot dunyosi va shifobaxsh mineral suvlarning tutgan roli to‘g‘risida ta`rif bering.
24. Xalqaro turizmni rivojlantirishda iqtisodiy geografik omillar rolini ayting.
25. Turizmning rivojlanishida iqtisodiy (moliyaviy), ijtimoiy, siyosiy, demografik omillarning roli haqida gapiring.
26. Turizmning rivojlanishida madaniy-tarixiy obidalar, arxitektura - qurilish obyektlarining tutgan o‘rni to‘g‘risida gapirib bering.
27. Xalqaro turizmni rivojlantirishda dunyo xalqlarining etnik shart-sharoitlariga ta`rif bering.

28. Xalqaro ommaviy turizmni rivojlantirishda transport vositalarining tutgan oʻrniga baho bering.
29. Xalqaro turizmda savdo aloqalari roliga toʻxtalib oʻting.
30. Xalqaro turizm industriyasida yangi axborot texnologiyalarining keng koʻlamda qoʻllanilishi toʻgʻrisida aytib bering.
31. Xalqaro turizmda qanday jarayonlar tur deb ataladi?
32. Qadimgi antik davr turizmi markazlarini sanab oʻting.
33. Qadimgi sayyohlikning eng rivojlangan Yevropa mamlakatlarini ayting.
34. Qadimgi taniqli sayohatchi olimlarni ayting.
35. Buyuk geografik kashfiyotlar qaysi davrlarni oʻz ichiga oladi?
36. Rus dengizchilari va sayohatchilarining geografik kashfiyotlarini aytib bering.
37. Xalqaro turizmning birinchi asoschilarini ta`riflang.
38. Xalqaro turizmning rivojlanish davrini ayting.
39. Xalqaro ommaviy turizmning yuksalish davri qaysi davrdan boshlanadi?
40. Xalqaro turizmning asosiy regionlarini ta`riflang. Xalqaro turizmni iqtisodiy - ijtimoiy mexanizmini belgilashda nimalar muhim ahamiyat kasb etadi?
41. Xalqaro turistik manzillarni tanlashda nimalarga e`tibor berish lozim?
42. Turizm sohasidagi globallashuv iqtisodiyotda qanday jarayonlarni vujudga keltiradi?
43. XXI asr turizm siyosati qanday muhim masalalarni oʻz ichiga oladi?
44. Globallashuv turizm iqtisodiyotida qanday jarayonlarni vujudga keltiradi?
45. Xalqaro turizmning jahon iqtisodiyoti tizimidagi ahamiyati.
46. Xalqaro turizmning boshlangʻich davri toʻgʻrisida nimalarni bilasiz?
47. Xalqaro turizmning rivojlanish davri haqida nimalarni bilasiz?
48. Birinchi jahon urushidan keyin (1920 yillardan boshlab) xalqaro turizmning yangi rivojlanish bosqichiga oʻtishi haqida nimalarni bilasiz?
49. Xalqaro ommaviy turizm yuksalish davrining boshlanishi haqida gapiring.
50. Turistik statistika deganda nimani tushunasiz?
51. Kelib ketuvchilar soni deganda nimani tushunasiz?
52. Jahonda qancha turistik region ajratiladi?

3.02 TUROPEREYTING FANI BOʻYICHA:

1. Turistik bozor segmentatsiyasi nima?
2.Turistik paketga qaysi xizmatlar kiradi?
3.Turistik marshrut davomida qanaqa xizmatlar koʻrsatiladi?
4.Xizmat qanaqa xususiyatlarga ega?
5.Turoperatorning qaysi shakllarini bilasiz?
6.Reseptiv tuoperator kim?
7.Marketing tadqiqotlarining qanaqa shakllarini bilasiz?
8.Turizm bozori deganda nimani tushunasiz?
9.Segmentlashing talablari nimalardan iborat?
10.Turizmda kelishuv tizimiga asoslangan munosabatlar nimalardan iborat?
11.Xalqaro marshrut Turistik marshrutlarni tayyorlashda nimalarga e’tibor berish kerak?
12.Xalqaro marshrutga misollar keltiring.

13.Turistlar xavfsizligini ta’minlash deganda nimani tushunasiz?
14.Turistik marshrut sayohat dasturidan qanday farq qiladi?
15.Hamkorlik shartnomasi deganda nimani tushunasiz?
16.Intensiv-turistlarga misollar keltiring.
17.Turistik bozorni segmentlash necha bosqichdan iborat? Qaysilar?
20.Xizmat ko‘rsatishni tashkil etish deganda nimani tushunasiz?
21.Turmahsulot reklamasining qiyinchiligi nimada?
22.Reklamaning asosiy tamoyillari qaysilar?
23.Turizmda xavfsizlikning xalqaro-huquqiy jihatlarini izohlang.
24. Turoperatorning vazifasi nimadan iborat?
25.Turistik marshrut davomida xavfsizlikni ta’minlashga nimalarga e’tiborni qaratish lozim?
26.Qo‘shimcha xizmatlarga nimalar kiradi?
27.Turoperatorning sayohatlarni sotishdagi katalogi, reklama va e’lonlaridagi ma’lumotlar haqiqiyligi uchun javobgarligi qanday?
28.Turistik marshrutlarning qanaqa xillarini bilasiz?
29.Turizm bozorini segmentlash deganda nimani tushunasiz?
30.Turoperator mahsulotini siljitish tizimiga nimalar kiradi?
31.Turizm reklamasining farqli jihatlarini sanab o‘ting.
32.Xizmatlar etkazib beruvchilar bilan kelishuvlarni qanday tashkil etish lozim?
33.Turistik marshrut nima?
34.Turistlar qanday tasniflanadi?
35.Turistik xizmat nima?
36.Initsiativ turoperator kim?
37.Turizm bozoroni segmentlashning qaysi usullarini bilasiz?
38.Qanaqa raqobat strategiyalarini bilasiz?
39.Turistlar qanday tavsiflanadi?
40.Turmahsulotni mijjozga sotish jarayoni o‘z ichiga nimalarni oladi?
41.Turni xarid qilishda mijozlarga xizmat ko‘rsatish darjasiga qanday omillar ta’sir qiladi?
42.Birinchi navbatda turfirmalarda narxni shakllantirish strategiyasi nimaga bog‘liq bo‘ladi?
43.Turfirmaning narx siyosati nimani o‘z ichiga oladi?
44.Turistik tashkilot faoliyati muvaffaqiyatiga ta’sir o‘tkazishda kim asosiy rol o‘ynaydi?
45.Narx shakllantirish metodologiyasi nima?
46.Nima uchun ishlab chiqarishning boshqa omillariga ko‘ra turistik mahsulotlarda narx katta ahamiyatga ega?
47.Mijozning u yoki bu turni tanlashi nimalarga bog‘liq bo‘ladi?
48.Hamkorlik shartnomasining tarkibini ifodalab bering.
49.Xizmat yetkazib beruvchilar bilan turoperatorlar o‘zaro aloqalari qanday?

Apellyatsiya tartibi

Abituriyentlar tomonidan mutaxassislik fani imtihon natijalari bo‘yicha universitet qabul komissiyasining apellyatsiyalar bilan ishlash hay`atiga natijalar e’lon qilingandan kundan boshlab 24 soat davomida murojaat qilishlari mumkin. Murojaat mazmunida faqat o`zining ballari haqida bo`lsa qabul qilinadi, boshqa abituriyentlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.